

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 11, 2014 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 658.152

Т. В. Романова,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства та управління персоналом,
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, м. Полтава*

Я. В. Кучер,

*Магістр спеціальності «Економіка підприємства» фінансово-економічного факультету,
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, м. Полтава*

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

T. V. Romanova,

*PhD, Ass.Prof., Ass.Prof. of department of business economics and human resource management,
Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University, Poltava*

Y. V. Kucher,

*Masters degree in "Business Economics" at the Faculty of Finance and Economics,
Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University, Poltava*

DIRECTIONS OF INCREASE THE INVESTMENT ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

У статті визначені теоретичні засади та основні фактори підвищення інвестиційної діяльності підприємств в сучасних умовах; чинники, що характеризують стан інвестиційної діяльності в Україні. Проаналізовано показники і методи визначення ефективності інвестицій та факторів, що впливають на її рівень на прикладі конкретного підприємства. Розглянуто, які основні перешкоди стоять на шляху до інвестиційного розвитку вітчизняних підприємств. Запропоновано основні напрямки підвищення ефективності інвестиційної діяльності та розглянуто основні питання, які необхідно вирішити на державному рівні.

The theoretical foundations and the main factors increasing the investment activity of enterprises in modern conditions; factors that characterize the state of investment activity in Ukraine are researched. Analysis of indicators and methods for determining the effectiveness of investments and the factors that influence its level at the example of a particular company are examined. The main obstacles standing in the way to the investment development of domestic enterprises are considered. The main directions of improving the efficiency of investment and the basic questions that need to be addressed at the state level are offered.

Ключові слова: *інвестиції, підприємство, інвестиційна діяльність, ефективність, економічний розвиток.*

Keywords: *investment; enterprise, investment activity, efficiency, economic development.*

Постановка проблеми: В умовах фінансової нестабільності та кризового стану економіки України надзвичайно важливого значення набуває активізація інвестиційної діяльності, оскільки без цього неможливо здійснювати прогресивні структурні зрушення в економіці, інноваційне оновлення її реального сектора, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку держави.

В сучасних умовах від ефективності інвестиційної діяльності підприємства залежать стан виробництва, положення і рівень технічної оснащеності основних засобів підприємств національного господарства, можливості структурної перебудови економіки, рішення соціальних і екологічних проблем.

Питання підвищення ефективності інвестиційної діяльності досліджували багато вітчизняних та іноземних науковців, серед яких можна виділити таких, як Н.О. Татаренко, А.М. Поручник, А.Г. Грязнова, Д.М. Черваньов, М.П. Денисенко, Г. Іванов, С. Панчишин, В.В. Ковальов, А.М. Румянцев, Ф. Котлера, М. Мескона, П. Друкера та інші.

Метою даної статті є дослідження можливостей підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства в сучасних умовах та визначення шляхів активізації інвестиційної діяльності підприємств.

Незважаючи на високий науковий рівень, глибину теоретичних і прикладних досліджень окремих напрямів та чинників галузевих і регіональних економічних процесів, питання інвестиційної діяльності підприємств потребують додаткового дослідження та науково-методичного обґрунтування, зокрема, ретельного вивчення вимагають проблеми узгодженості інтересів населення, держави та підприємств, форм інвестування та механізмів управління [1, с. 3].

Потрібно зазначити, що внаслідок світової фінансової кризи, а також внутрішніх негараздів у сфері економіки України відбувається відтік інвестиційного капіталу та погіршення інвестиційного клімату, що характерно для усіх галузей економіки.

За даними вітчизняних аналітиків, зокрема Українського ділового тижневика «Контракти» [2], український бізнес виявився неготовим до роботи в умовах стагнації і, як наслідок, виникають значні ризики банкрутства роздрібних торговельних мереж, які не приділяли значної уваги створенню ефективних бізнес-стратегій. В умовах кредитної кризи значне боргове навантаження, яке характерне для більшості великих торговельних підприємств, є критично високим. Ситуація ускладнюється падінням споживчого попиту, тому можливим є нарощення залишків неліквідних товарів, що фактично «заморожують» обігові кошти в товарних запасах. Тому деяким підприємствам доведеться не тільки відкласти реалізацію нових інвестиційних проектів, але й згорнути вже розпочаті програми розширення обсягів діяльності. Отже, дефіцит власних обігових коштів підприємства, чистий відтік капіталу та складність залучення додаткових коштів з кредитних ресурсів можуть призвести до зниження обсягу валового нагромадження капіталу, і, як наслідок, – погіршення тенденцій щодо інвестиційної діяльності в Україні.

Таким чином, для більшості вітчизняних підприємств актуальним є розроблення антикризової бізнес-стратегії, що базується на принципах стагнації та умовах дефіциту інвестиційних ресурсів. Виходячи з цього, лише окремі підприємства, що зможуть об'єктивно оцінити основні чинники, які впливають на його інвестиційну діяльність на макро- та мікрорівнях, мають змогу використати потенційні можливості розвитку діяльності в умовах кризи і не лише зберегти свої конкурентні позиції на ринку, але і значно зміцнити свій економічний потенціал.

У науковій літературі існує багато модифікацій поняття «інвестицій», поява яких зумовлена специфікою та традиціями різних економічних шкіл та течій. Широко розповсюдженою є інтерпретація інвестицій – як здійснення певних економічних проектів у теперішній час, щоб у майбутньому одержати дохід [3, с. 2].

Згідно Закону України «Про інвестиційну діяльність», інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект [4].

Інвестиційна діяльність – це сукупність практичних дій інвесторів та учасників щодо здійснення інвестицій для одержання доходу чи прибутку.

Головною метою інвестиційної діяльності є здійснення оптимальної ліквідності інвестиційних ресурсів, тобто максимізація добробуту власників, що забезпечуватиме тривалий безкризовий розвиток підприємства.

Виходячи з основної мети інвестиційна діяльність спрямована на вирішення таких найважливіших завдань:

- досягнення високих темпів економічного розвитку підприємства;
- максимізація доходів (прибутків) від інвестиційної діяльності;
- мінімізація інвестиційних ризиків;
- забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

В сучасних умовах інвестиції є найважливішим засобом забезпечення технічного переозброєння виробництва, впровадження інноваційних технологій, і, таким чином, досягнення високого рівня ефективності виробництва. При здійсненні інвестиційної діяльності підприємства в першу чергу повинні подбати про інвестиційні ресурси, які, як зазначає А. Сімічев, являють собою всі форми капіталу, що залучаються для здійснення вкладень в об'єкти реального та фінансового інвестування [5, с. 48].

Формування інвестиційних ресурсів є важливою складовою інвестиційної та загальної фінансової стратегії підприємства, а також вихідною умовою здійснення інвестиційного процесу на всіх його стадіях. Інвестиційна діяльність може здійснюватися за рахунок власних фінансових ресурсів інвестора (прибуток, амортизаційних відрахувань, грошових заощаджень громадян та юридичних осіб), позичених фінансових коштів інвесторів (облігаційних позик, банківських та бюджетних кредитів), залучених фінансових коштів інвестора (коштів, отриманих від продажу акцій, пайових та інших внесків громадян та юридичних осіб), а також бюджетних інвестиційних асигнувань [6].

Для потенційних інвесторів та суб'єктів господарювання надзвичайно важливо мати результати аналізу всіх видів діяльності підприємства і насамперед інвестиційної та фінансової. На основі бухгалтерської та фінансової звітності суб'єктів господарювання, аналізу існуючих методик проведення фінансового аналізу та досвіду роботи підприємств пропонується система показників щодо оцінки інвестиційного потенціалу суб'єкта господарювання [7].

Узагальнивши різні методичні підходи, оцінку доцільності інвестиційної діяльності можна провести за такими розрахунками (табл. 1):

Таблиця 1. Оцінка доцільності інвестиційної діяльності

№	Показник	Розрахунок
11.	Період окупності	
22.	Дисконтований період окупності	$DPP = \sum_{j=1}^m \frac{I_j}{(1+i)^j} \frac{CF_t}{\sum_{t=1}^n \frac{(1+i)^t}{n}}$
33.	Середня ставка прибутковості	$AKK = \frac{1}{n} \sum_{t=1}^n S_t \frac{A_0}{2} 100\%$
44.	Чиста теперішня вартість	$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{B_t - C_t}{(1+r_{dis})^t}$
55.	Внутрішня ставка прибутковості	$IRR = \sum_{t=0}^n \frac{B_t - C_t}{(1+r_{dis})^t}$
66.	Коефіцієнт ефективності	$CBR = \frac{\sum_{t=0}^n \frac{B_t}{(1+r_{dis})^t}}{\sum_{t=0}^n \frac{C_t}{(1+r_{dis})^t}}$
77.	Індекс прибутковості	$PI = \frac{1}{1} * \sum_{t=0}^n \frac{B_t - C_t}{(1+r_{dis})^t}$
88.	Модифікована внутрішня ставка прибутковості	$MIRR = \sqrt[n]{\frac{\sum_{t=0}^n S_t (1+k)^{n-1}}{\sum_{t=0}^n \frac{A_t}{(1+k)^t}} - 1}$

В практиці оцінювання ефективності інвестиційної діяльності здійснюється вітчизняними підприємствами, домінують запозичені іноземні методики, більш-менш адаптовані до умов вітчизняного товаровиробництва. Інші точки зору до оцінювання ефективності інвестицій представлено на рисунку 1.

Рисунок 1. Підходи до оцінки ефективності інвестицій [8]

Розрахунок показників ефективності інвестиційної діяльності проведемо на прикладі ПВП «Універсал» УТОГ за 2010-2012 роки (табл. 2).

Таблиця 2. Розрахунок показників ефективності інвестиційної діяльності на ПВП «Універсал» УТОГ за 2010-2012 роки

Показник	Роки			Відхилення			
	2010	2011	2012	2012 до 2010		2012 до 2011	
				Абсолют-не	Темп приросту, %	Абсолют-не	Темп приросту, %
Прибутковість продажів, %	1,17	4,81	4,45	3,28	280,34	-0,36	-7,48
Норма прибутку на інвестиції, %	0,73	11,66	249,64	248,91	34097,26	237,98	2040,99
Коефіцієнт економічної ефективності капітальних витрат	0,01	0,12	2,5	2,49	35614,29	2,38	1983,33
Коефіцієнт ефективності капітальних вкладень	-	0,11	0,77	-	-	0,66	600
Термін окупності капітальних вкладень	-	9,09	1,3	-	-	-7,79	-85,7

Спираючись на зазначене, можна запропонувати пропозиції, щодо підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємств в сучасних умовах. Для підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємств на державному рівні необхідно:

- розширити базу інвестиційних ресурсів, що спрямовуються в інноваційну сферу через механізми податкової, митної та регуляторної політики;
- акумулювати кошти населення у рамках систем соціального та пенсійного страхування;
- забезпечити реалізацію інвестиційного спрямування амортизаційної політики;
- посилити інвестиційне спрямування розвитку фондового ринку та його інфраструктури;
- запровадити механізм акумулювання вільних коштів у венчурних фондах;
- посилити інвестиційну активність населення та забезпечити гарантований захист його заощаджень;
- спростити доступ підприємств до довгострокових кредитів.

Підвищенню ефективності інвестиційної діяльності приватного підприємства сприятимуть такі чинники:

- оптимальне поєднання централізації і децентралізації управління інвестиційною діяльністю;
- вироблення нових цілей і завдань по вдосконаленню організації аналітичного забезпечення методичного апарату управління інвестиційною діяльністю;
- безперервне вдосконалення управління інвестиційною діяльністю;
- взаємодія і розумна регламентація;
- відповідність характеру роботи потенційним можливостям виконавця;
- проведення оцінки інвестиційних проектів з врахуванням факторів ризику, ліквідності та інфляції.

Впровадження в практику господарської діяльності підприємств України пропонованих рекомендацій дозволять підвищити їх конкурентоздатність і зайняти гідне місце в світовій економічній системі. Адже проблема активізації інвестиційної діяльності на підприємствах України є досить актуальною, вона стосується подолання незбалансованості та недосконалості в процесах здійснення інвестиційної діяльності безпосередньо на вітчизняних підприємствах. Основними перешкодами на шляху до реалізації поставлених цілей є недосконалість чинного законодавства, економічний спад та низька конкурентоспроможність національних підприємств порівняно із закордонними представниками. Вони повинні вирішуватись не тільки на рівні країни в цілому, але й на регіональному рівні зокрема. Дане питання не терпить відкладень, адже саме на ефективній підприємницькій діяльності в Україні і буде базуватись стабільна та конкурентоспроможна ринкова економіка.

Література.

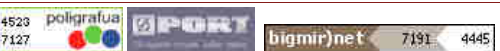
1. Ольшанський О.В. Управління інвестиційною діяльністю підприємств з формування роздрібною торговельною мережі : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук. –Харків : Харківський держ. у-тет харчування та торгівлі, 2008. – С. 19.
2. Струк О. Криза жанру: український бізнес, що звик до високої доходності, виявився недостатнім до роботи в умовах стагнації / О. Струк // Контракти. – 2008. – № 44.

3. Борщ Л.М. Інвестування: теорія і практика: навч. посіб. / Л.М. Борщ, С.В.Герасимова; 2-ге вид., перероб. і доп. – К.:Знання, 2007. – С. 685.
4. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-ХІІ від 18.09.1991 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Симичев А. Особенности формирования инвестиций в сельском хозяйстве / А. Симичев // Международный сельскохозяйственный журнал. – 2005. – № 4. – С. 48.
6. Федоренко В.Г. Шляхи підвищення ефективності інвестицій в Україні / В.Г. Федоренко – К. : Науковий світ, 2003. – С. 724.
7. Колтинюк Б.А. Інвестиційні проекти: підручник для вузів. – 2 вид., перепрац., і доп. – Спб.: Видавництво Михайлова В.А., 2010. – С. 622.
8. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. – 2-ге видання. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – С. 313.

References.

1. Olshansky, O.V. (2008), "Management of investment activity of enterprises to build retail network", Abstract of Ph.D. dissertation, Kharkiv State University of Food Technology and Trade, Kharkiv, Ukraine.
2. Struk, O. (2008), "Genre crisis: Ukrainian business, accustomed to high yield is insufficient to work in stagnation", *Kontrakti*, vol. 44.
3. Borsch, L.M. and Gerasimova, S.V. (2007), *Investuvannya: teoriya i praktika* [Investing: theory and practice], 2nd ed, Znannya, Kyiv, Ukraine.
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine "On investment activity", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
5. Simichev, A. (2005), "Features of formation of investment in agriculture", *Mezhdunarodnyy sel'skokhozyaystvennyy zhurnal*, vol. 4, pp.48.
6. Fedorenko, V.G. (2003), "Effective investment in Ukraine", *Naukoviy svet*, pp.724.
7. Koltynyuk, B.A. (2010), *Investitsiyni proekti* [Investment projects], 2nd ed, Vidavnistvo Mikhaylova V.A., Ukraine.
8. Get'man, O.O. and Shapoval, V.M. (2010), *Ekonomika pidpriemstva* [Business Economics], Tsentr uchbovoi literaturi, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 17.11.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"